

I.Dovladbekova, A.Berķe-Berga
Citizen involvement in entrepreneurship:
opinion and opportunities in Latvia.

Iedzīvotāju iesaiste uzņēmējdarbībā:
viedoklis un iespējas Latvijā.

Pētījumu atbalsta projekts “INTERFRAME - LV”

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Indivīda motivācija iesaistīties uzņēmējdarbībā

Pieci posmi indivīda virzībā uz uzņēmējdarbību:

- Vienaldzība pret uzņēmējdarbību;
- Tieksme vai vēlme uzsākt uzņēmējdarbības procesu;
- Nodoms vai vēlme attīstīt uzņēmējdarbības uzvedību;
- Rīcība un iesaistīšanās uzņēmējdarbībā;
- Uzņēmējdarbības darbības rezultāti.

Lēmuma pieņemšana starp pašnodarbinātības karjeru vai strādāt pie citiem ir racionāls process, kurā var izdalīt šādus posmus:

- » Personai salīdzina pašnodarbinātības vēlamību ar vēlmi strādāt pie citiem;
- » Individīdi novērtē, vai viņiem ir nepieciešamās zināšanas, prasmes un spējas, lai veiktu uzdevumus un darbības, kas nepieciešamas, lai kļūtu par uzņēmēju;
- » Individīdi nosaka, vai viņi ir gatavi uzņemties uzņēmējdarbības aktivitātes risku.

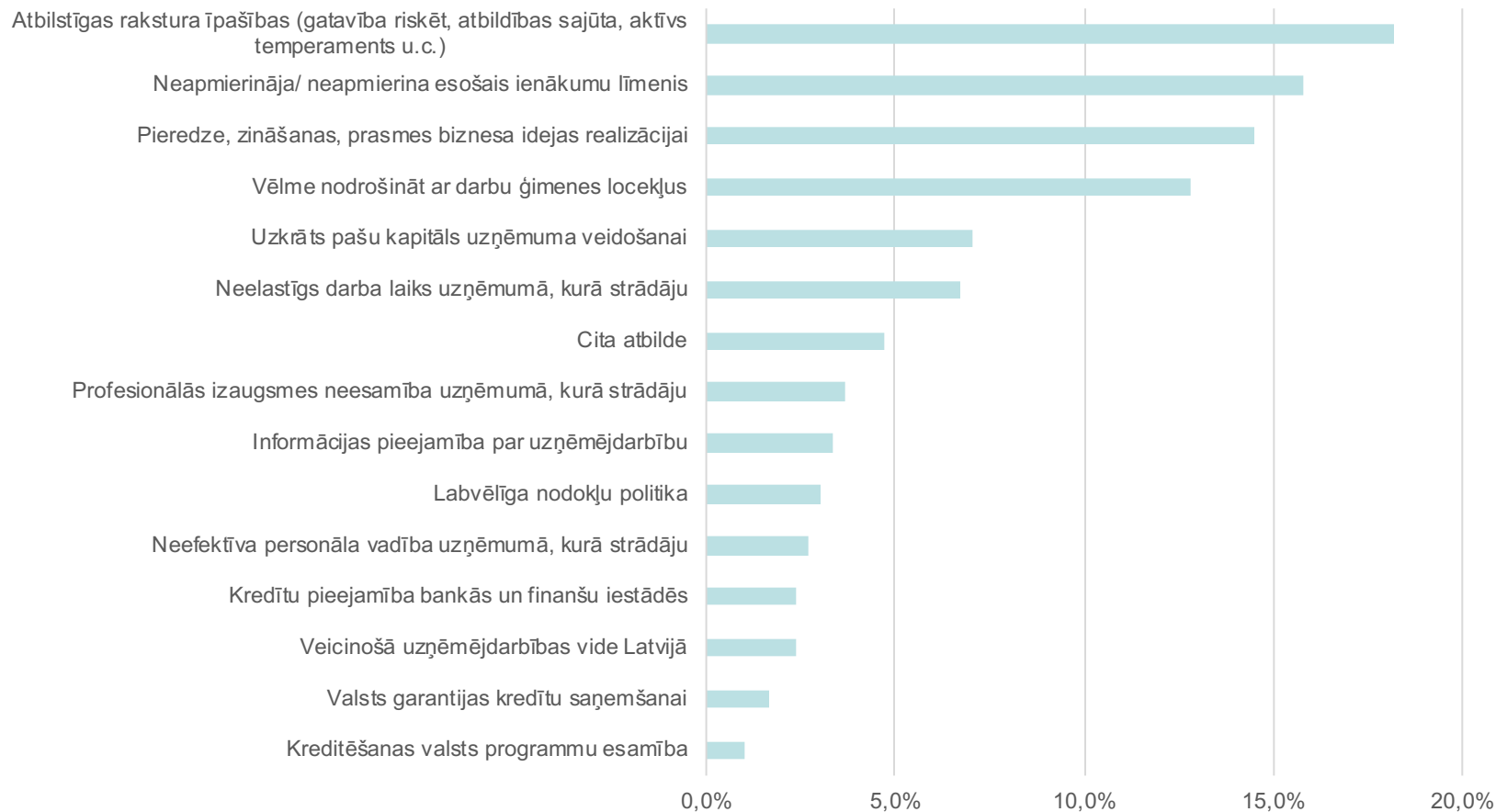
Motivācijas teorijas uzņēmējdarbības iesākšanai - Grūdienu un pievilkšanas faktoru teorija (Push and Pull Theory of Motivation)

- **Grūdienu faktori:** Bezdarbs; Sarežģīta personīgā situācija; Neapmierinātība ar esošo darbu ienākuma līmeni, profesionālās izaugsmes neesamība; Vēlme apvienot elastīgu darbu ar ienākumu ģenerēšanu; Darba nestabilitāte; Garlaikošanās vai pārāk daudz brīva laika; Diskriminācijas darba tirgū; Pensija; Jauniešu bezdarbs; Personīgās vērtības nesakrīt ar esošo darba vietu.
- **Pievilkšanas faktori:** Vēlme kļūt bagātam; Vēlme kaut ko mainīt; Nepieciešamība pēc lielāka ienākuma; Vēlme kļūt neatkarīgam un autonomam (pats savs priekšnieks); Labāks darba un personīgās dzīves balanss; Vēlme pret jauniem izaicinājumiem; Vēlme attīstīt jaunas praktiskas prasmes; Personīgās attīstības iespējas; Specifisks talants vai prasme, ko grib pielietot, lai veidotu ienākumu; Personīgās vērtības var izpaust jaunā uzņēmumā.
- **Sociāli-psiholoģiski, ekonomiskie un psiholoģiskie motīvi.**
- Kopumā ir konstatēts, ka pievilkšanas faktori ir vairāk izplatīti nekā grūšanas faktori. Kā liecina pētījumu rezultāti, uzņēmumi, kurus uzsāka uzņēmēji, kuriem dominēja grūšanas motivācija, ir mazāk veiksmīgi (finansiāli) nekā tie, kas balstīti uz pievilkšanas faktoriem.

- Vestčestera Universitātē, Pensilvānijā, ASV C. Benzinga un H.M. Ču (Cynthia Benzing un Hung M. Chu) veica pētījumu par uzņēmējdarbības motivācijas faktoriem (2009).
- Pētījumu “Ķīnas uzņēmēji: motivācija, veiksmes faktori, problēmas un ar uzņēmējdarbību saistītais stress” (2011) veica H.M.Ču, O.Kara, X.Žu un K.Goks (Hung M. Chu, Orhan Kara, Xiaowei Zhu, Kubilay Gok).
- Pētījums “Motivācija kļūt par uzņēmēju” D.Hrehova (Daniela Hrehová) Slovākijā (2013).
- M. Farhangmrhas, P.Goncalves un M.Sarmiento (Mino Farhangmehr, Paulo Gonçalves, Maria Sarmiento) pētījumā “Uzņēmējdarbības motivācijas prognozēšana augstskolu studentu vidū: uzņēmējdarbības izglītības loma” Portugālē (2016).
- Global Entrepreneurship Monitor, 2019/2020 Global Report // Niels Bosma, Stephen Hill, Aileen Ionescu-Somers, Donna Kelley, Jonathan Levie, Anna Tarnawa and the Global Entrepreneurship Research Association (GERA)
- Flash Eurobarometer reports.
- Panel Study of Entrepreneurial Dynamics..

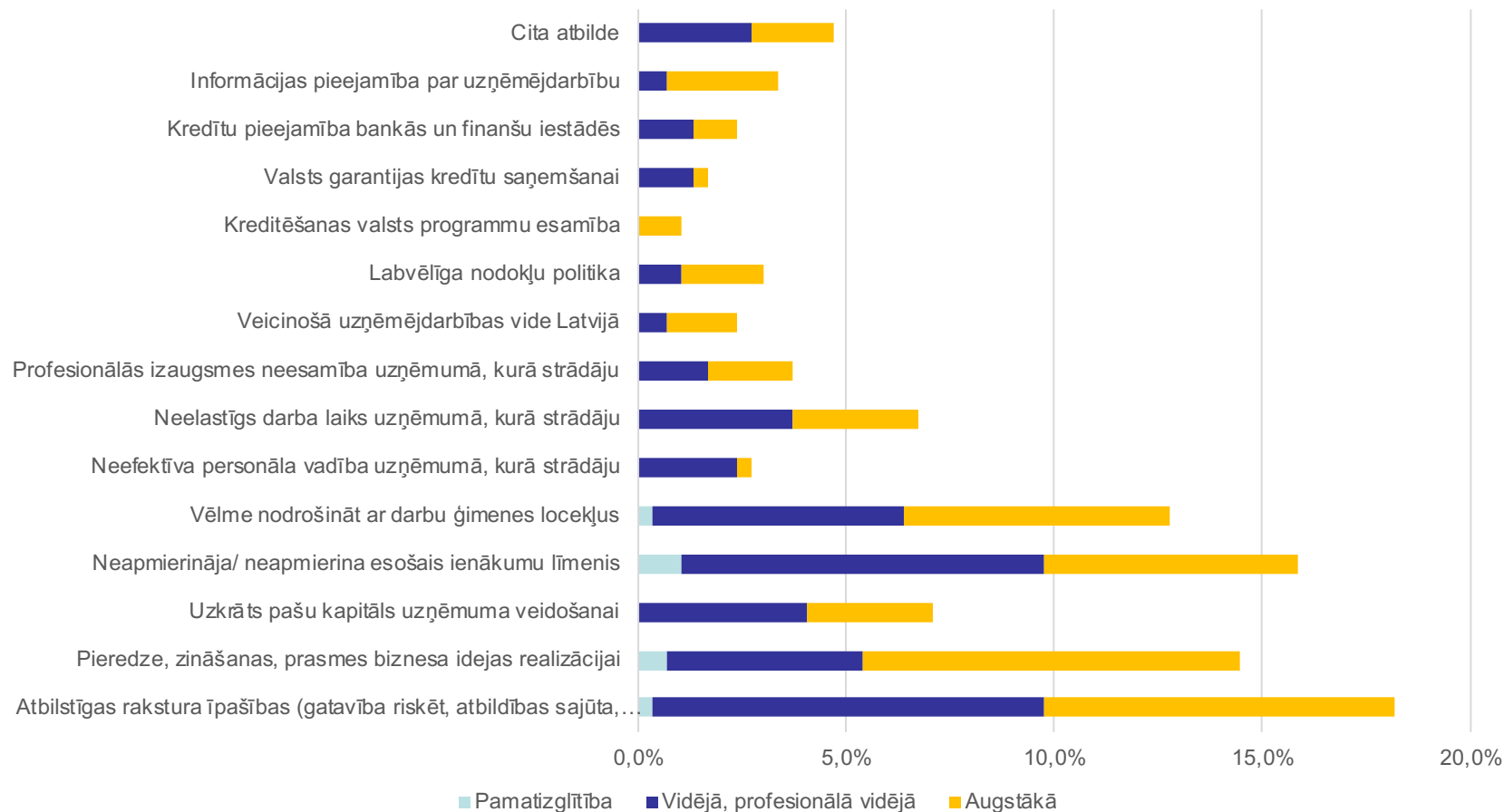
Personība kā galvenais motivators biznesa uzsākšanai

Motivācija uzsākt savu uzņēmējdarbību

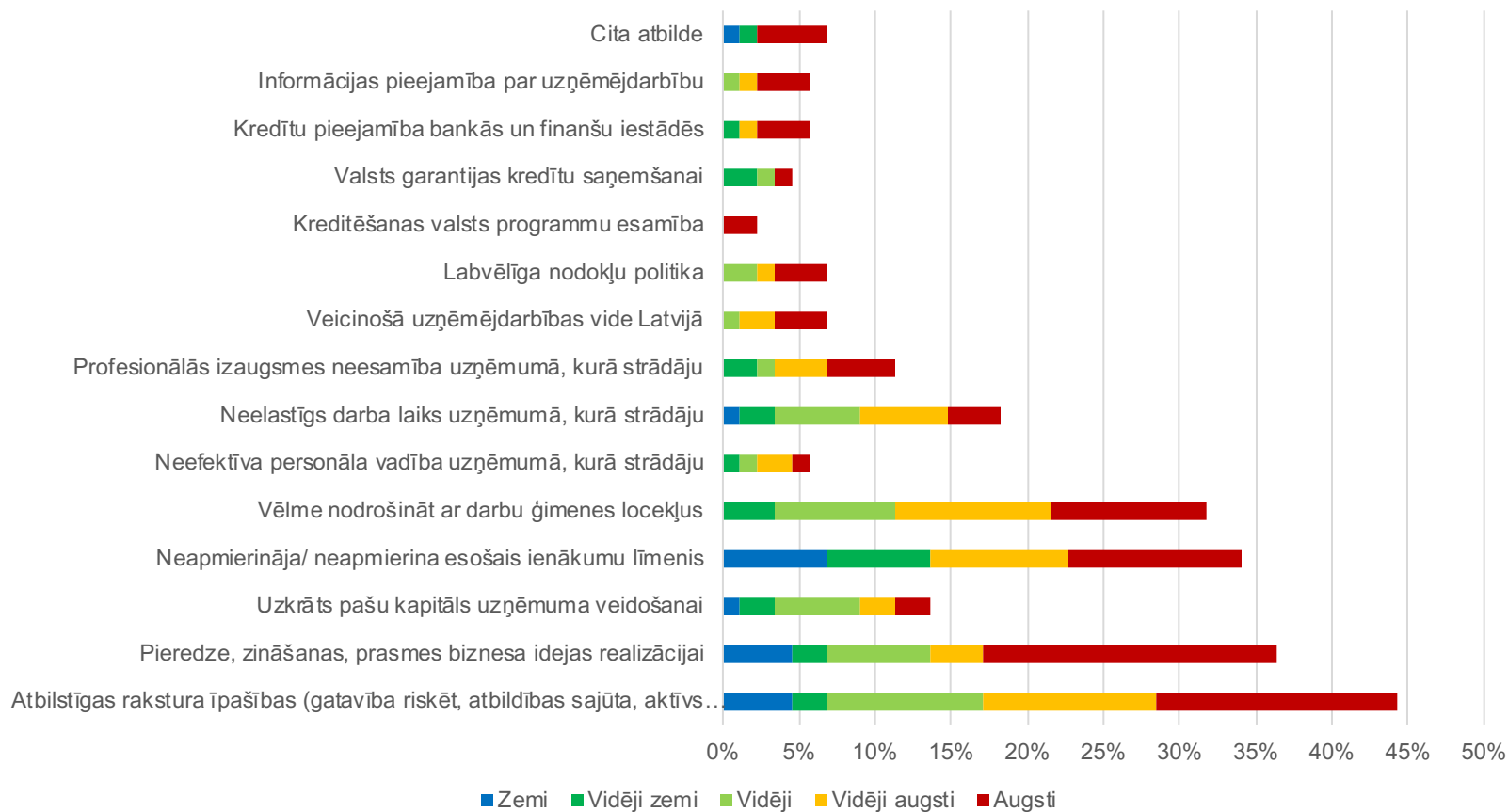

Par biznesa uzsākšanu domā 48,5% ar vidējo izglītību un 49,2% - ar augstāko

Motivācija uzsākt biznesu un izglītība

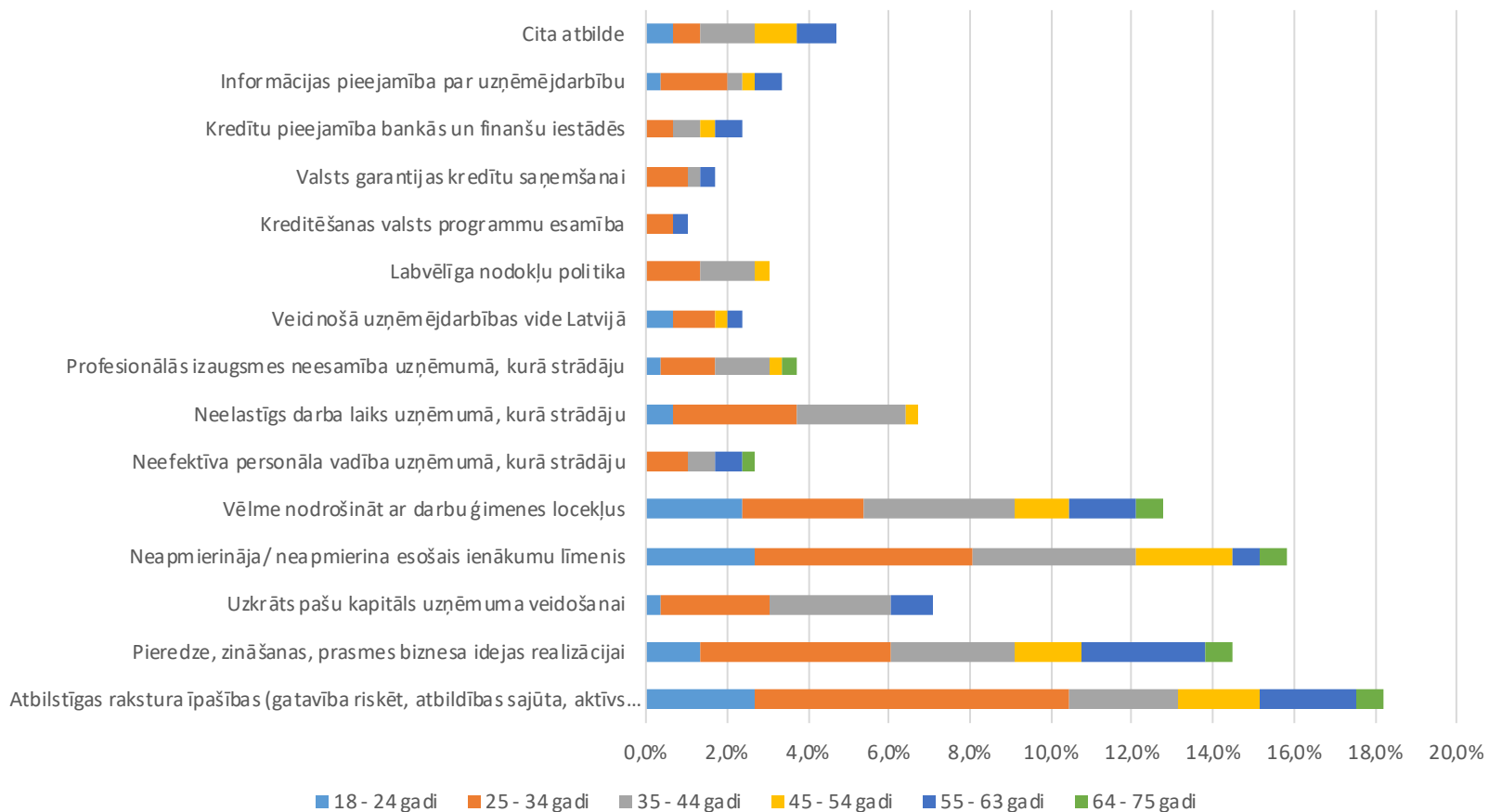

Motivācija uzsākt biznesu un ienākumu līmenis

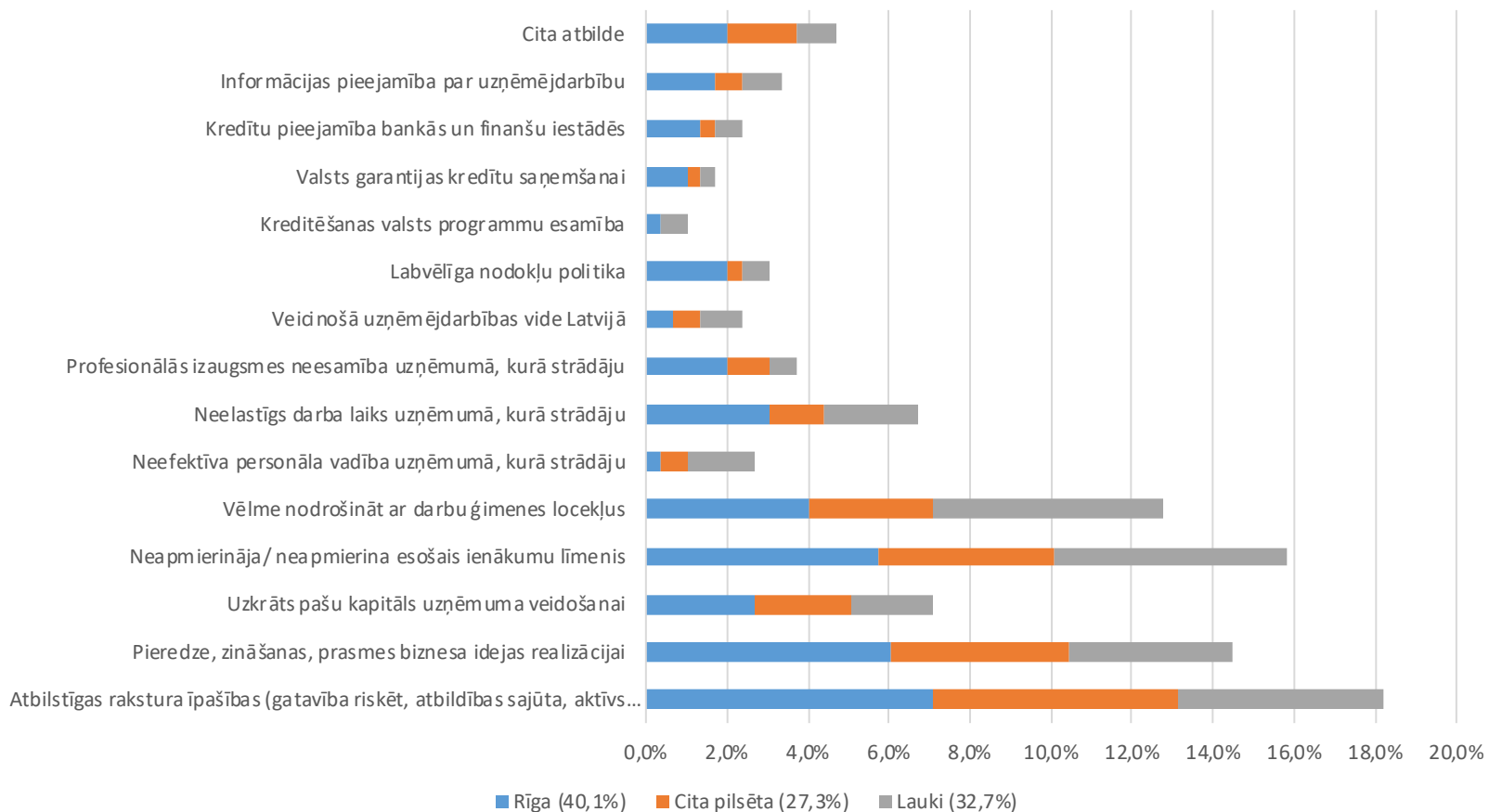
61,3% respondentu, kas domā par biznesa uzsākšanu, ir vecumā no 25-44 gadiem

Motivācija uzsākt biznesu un vecums

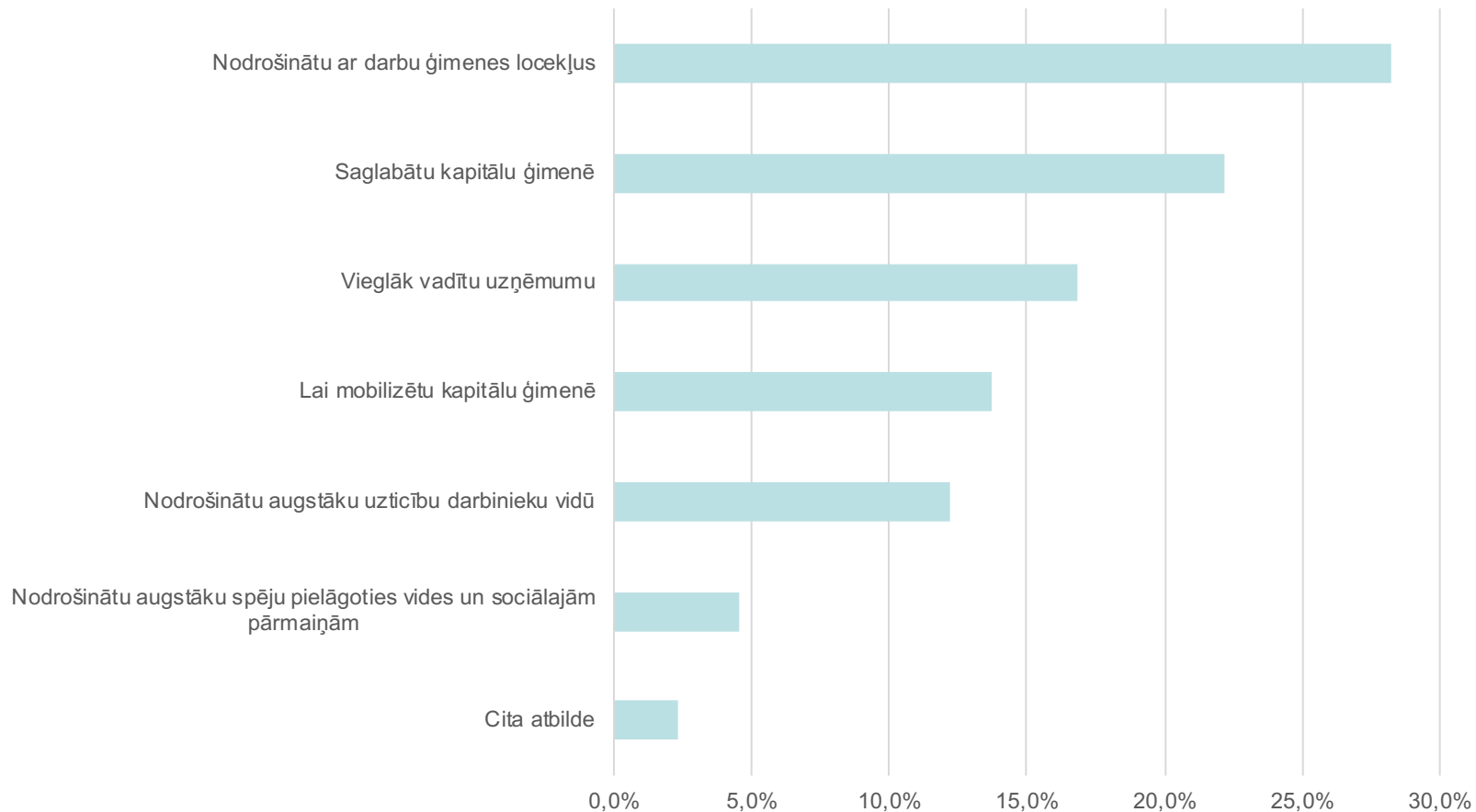
67,3% aptaujāto, kas vēlas uzsākt biznesu, dzīvo pilsētās

Motivācija uzsākt biznesu un apdzīvotas vietas tips

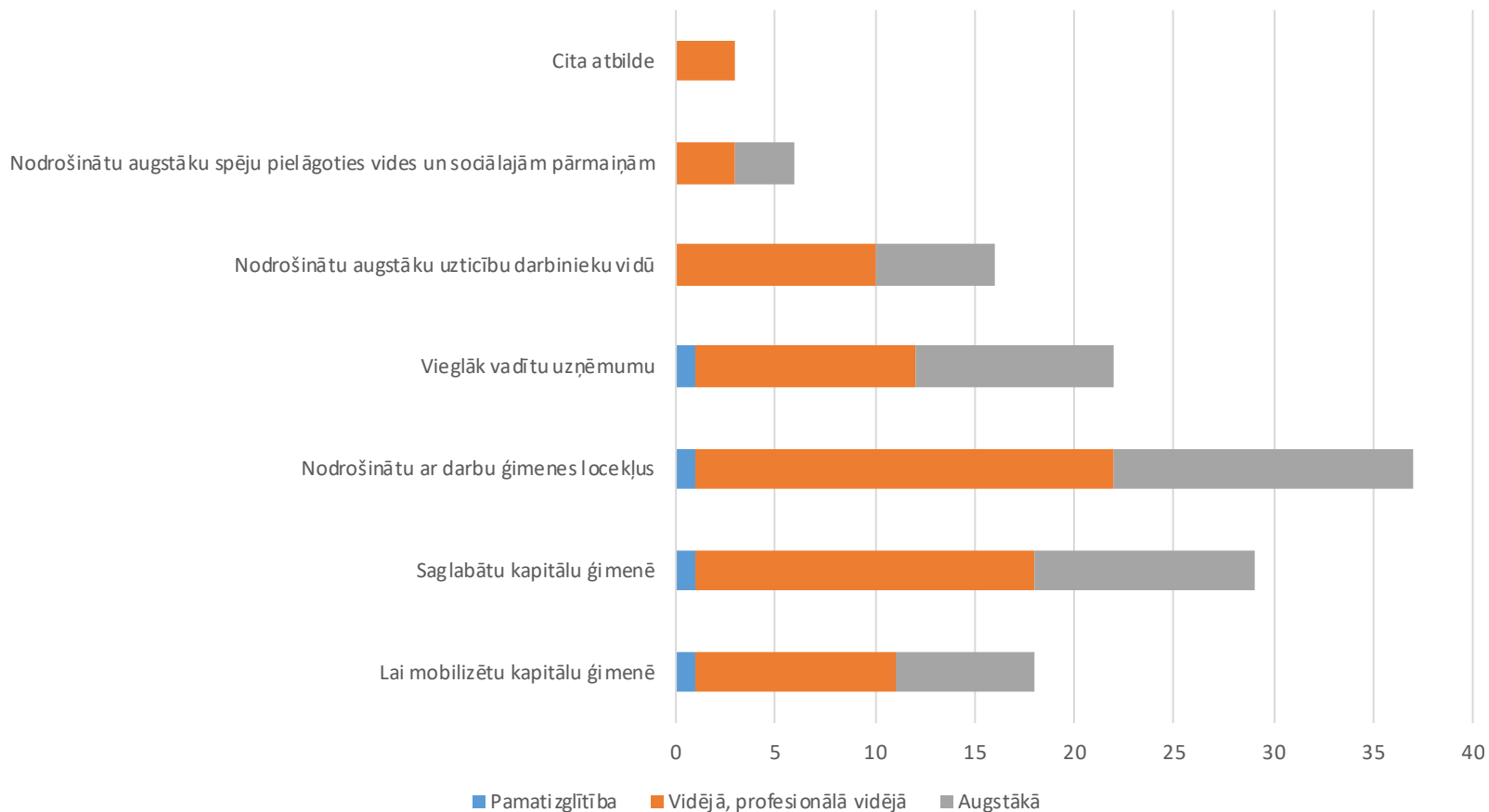
Galvenais motivators ģimenes uzņēmumu izveidei: nodrošināt ar darbu ģimenes locekļus

Motivācija veidot ĢU

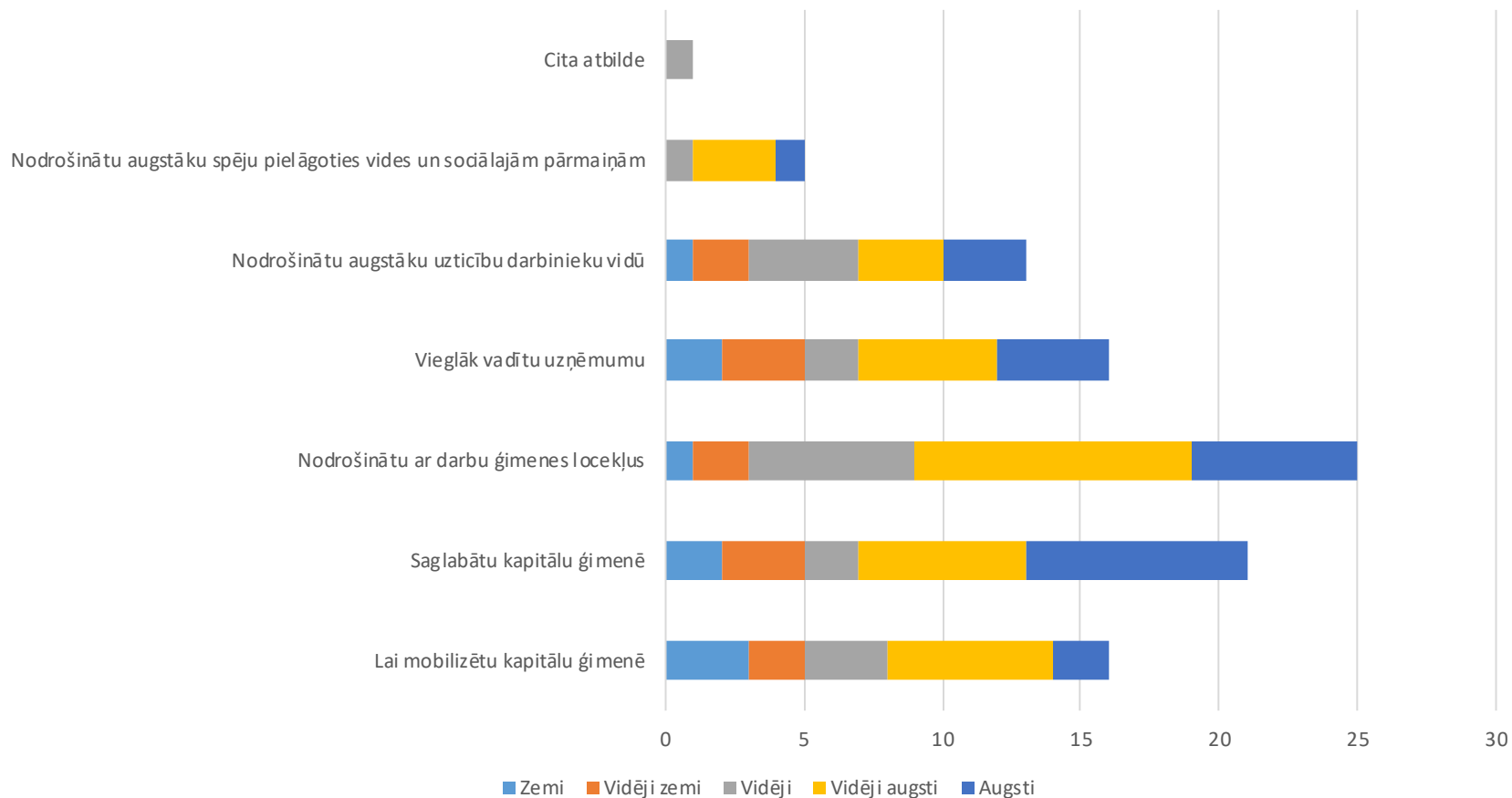
57% aptaujāto, kas plāno uzsākt ģimenes biznesu, ir vidējā izglītība

Motivācija veidot ĢU un izglītības līmenis

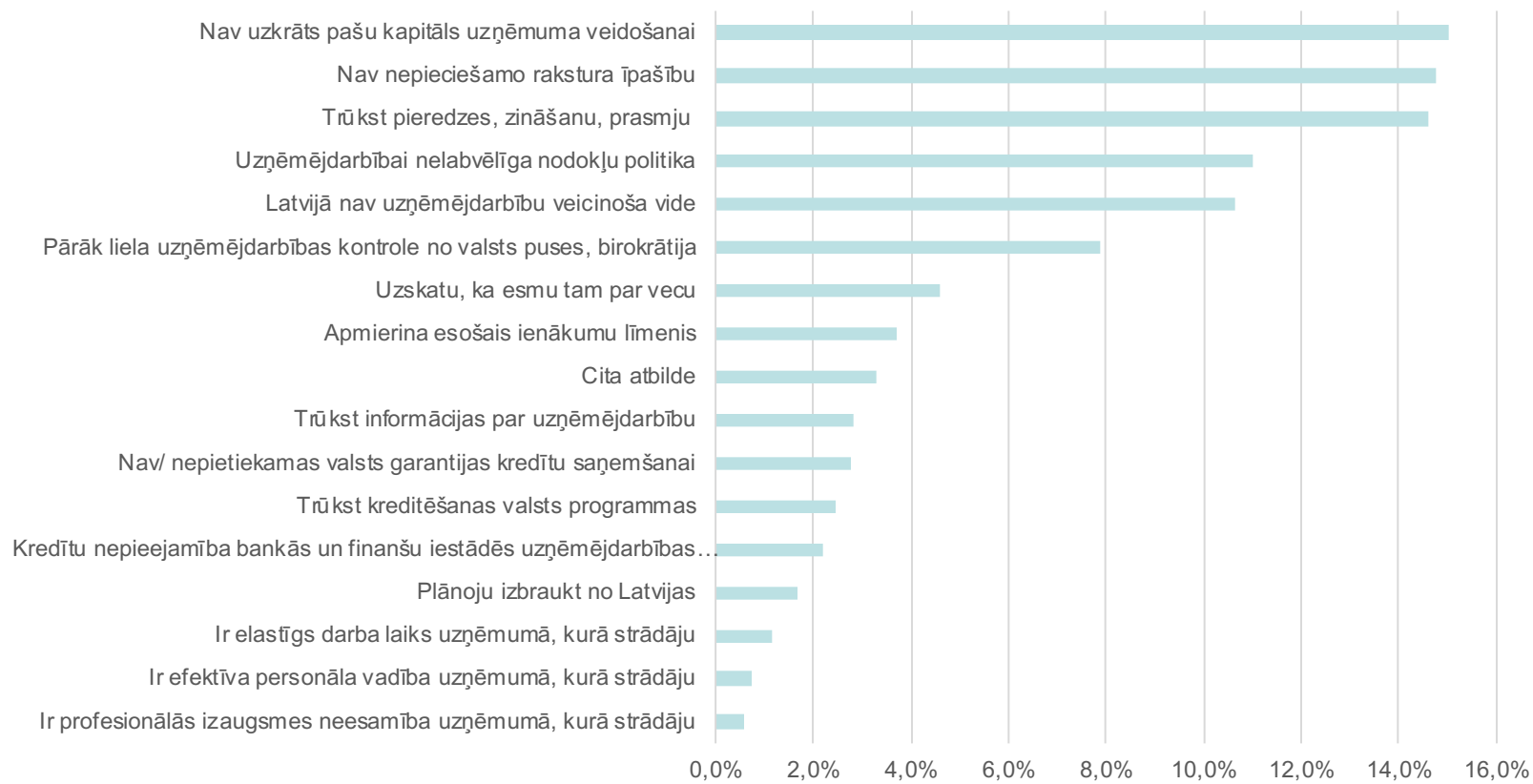
59% aptaujāto, kas plāno uzsākt ģimenes biznesu, ir vidēji augsti un augsti ienākumi

Motivācija veidot ĢU un ienākumi

Galvenie šķēršļi uzņēmējdarbības uzsākšanai: nav ietaupījumu; neatbilstošas personības iezīmes un zināšanu trūkums

Iemesli neuzsākt uzņēmējdarbību Latvijā

PALDIES PAR UZMANĪBU

